EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 1.7.2025.
COM(2025) 355 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI

Divdesmit pirmais ziņojums par Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 866/2004 īstenošanu un situāciju, kas izveidojusies tās piemērošanas rezultātā laikposmā no 2024. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI

Divdesmit pirmais ziņojums par Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 866/2004 īstenošanu un situāciju, kas izveidojusies tās piemērošanas rezultātā laikposmā no 2024. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim

Padomes Regula (EK) Nr. 866/2004 par režīmu saskaņā ar Pievienošanās akta[1] 10. protokola 2. pantu ("Zaļās līnijas regula") stājās spēkā 2004. gada 1. maijā. Tajā reglamentēta ES tiesību normu piemērošana attiecībā uz personu pārvietošanos, kā arī preču un pakalpojumu apriti pāri robežlīnijai, kas atdala Kipras Republikas (KR) rajonus, kuros tās valdībai ir faktiska kontrole, no rajoniem, kuros tai nav faktiskās kontroles. Lai nodrošinātu šo noteikumu efektivitāti, to piemērošanas joma ir paplašināta, iekļaujot arī robežlīniju starp minētajiem KR rajoniem, kuros KR valdībai nav faktiskas kontroles, un Apvienotās Karalistes Suverēno austrumu bāzu teritoriju (*ESBA*)[2].

Šis ziņojums attiecas uz laikposmu no 2024. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim.

Komisija 2024. gadā ar attiecīgajām Kipras Republikas iestādēm, Suverēnās bāzu teritorijas (*SBA*) administrāciju, kā arī Kipras turku Tirdzniecības kameru ir uzturējusi konstruktīvu dialogu par minētās regulas īstenošanu.

1. PERSONU ROBEŽŠĶĒRSOŠANA

1.1. Robežšķērsošana atļautajās vietās

Regula nodrošina tiesisko regulējumu attiecībā uz robežšķērsošanu, ko veic Kipras valstspiederīgie, citi ES pilsoņi un trešo valstu valstspiederīgie, kuri Zaļo līniju ("robežlīniju") šķērso atļautās robežšķērsošanas vietās. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu 2024. gadā samazinājās robežlīniju šķērsojušo Kipras grieķu un palielinājās robežlīniju šķērsojušo Kipras turku skaits.

Saskaņā ar Kipras Republikas policijas (turpmāk — "*CYPOL*") datiem pārskata periodā tika reģistrēti 1 346 121 (iepriekšējā gadā – 1 609 488) Kipras grieķi un 822 443 (iepriekšējā gadā – 1 032 029) Kipras grieķu transportlīdzekļi, kas šķērsoja robežlīniju virzienā no KR rajoniem, kuros KR valdībai ir faktiska kontrole, uz KR rajoniem, kuros KR valdībai nav faktiskas kontroles. Tajā pašā laikposmā tika reģistrēti 1 814 647 (iepriekšējā gadā – 1 373 353) Kipras turki un 705 532 (iepriekšējā gadā – 532 206) Kipras turku transportlīdzekļi, kas šķērsoja robežlīniju virzienā no KR rajoniem, kuros KR valdībai nav faktiskas kontroles, uz valdības kontrolētajiem rajoniem[3].

Robežlīniju šķērsojušo ES pilsoņu, kas nav Kipras valstspiederīgie, un trešo valstu valstspiederīgo skaits samazinājās. Pārskata periodā abos virzienos robežlīniju šķērsoja 1 777 946 (iepriekšējā gadā – 1 851 465) ES pilsoņi, kuri nav Kipras valstspiederīgie, un trešo valstu valstspiederīgie.

Iepriekš minētie *CYPOL* apkopotie skaitļi neietver datus par personām un transportlīdzekļiem, kas šķērsoja robežlīniju no Kipras ziemeļdaļas robežšķērsošanas vietās Pergamā un Strovilijā, kuras atrodas Apvienotās Karalistes Suverēnās austrumu bāzu teritorijas pārvaldībā. Šajā

1. OV L 161, 30.4.2004., 128. lpp. Jaunākie grozījumi izdarīti ar Padomes Regulu (ES) Nr. 685/2013 (2013. gada 15. jūlijs) (OV L 196, 19.7.2013., 1. lpp.).
2. Sk. Līguma par Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības Protokolu par Apvienotās Karalistes Suverēnajām bāzu teritorijām Kiprā.
3. KR iestādes neapkopo nedz datus par Kipras grieķiem, kuri atgriežas valdības kontrolētajos rajonos, nedz datus par Kipras turkiem, kuri atgriežas Kipras ziemeļdaļā.

saistībā *ESBA* ziņoja, ka ir reģistrēti 687 007 (iepriekšējā gadā – 825 095) Kipras grieķi un 428 204 (iepriekšējā gadā – 440 158) Kipras grieķu transportlīdzekļi, kas šķērsoja robežlīniju virzienā uz Kipras ziemeļdaļu. Vienlaikus tika reģistrēti 708 810 (iepriekšējā gadā – 606 734) Kipras turki un 378 270 (iepriekšējā gadā – 287 060) Kipras turku transportlīdzekļi, kas šķērsoja robežlīniju pretējā virzienā. Turklāt robežlīniju abos virzienos šķērsoja 848 807 ES pilsoņi, kuri nav Kipras valstspiederīgie, un trešo valstu valstspiederīgie.

Robežšķērsošanas vietās 2024. gadā strādāja jau 107 *CYPOL* darbinieki salīdzinājumā ar 2023. gadu, kad tur strādāja 99 darbinieki.

Kipras turku kopienas 2024. gadā apkopotie dati liecina, ka to Kipras grieķu skaits, kuri šķērsoja robežlīniju virzienā no valdības kontrolētajiem rajoniem uz Kipras ziemeļdaļu, samazinājās līdz 2 767 805 (iepriekšējā gadā – 3 055 999), kā arī samazinājās šādi šķērsojušo Kipras grieķu transportlīdzekļu skaits – 1 579 058 (iepriekšējā gadā – 1 673 721). Minētie dati liecina, ka otrā virzienā robežlīniju šķērsojošo Kipras turku skaits palielinājās līdz 2 933 833 (iepriekšējā gadā – 2 452 876) un Kipras turku transportlīdzekļu skaits – līdz 1 280 653 (iepriekšējā gadā – 1 098 508). Saskaņā ar sniegtajiem statistikas datiem 2024. gadā robežlīniju virzienā no valdības kontrolētajiem rajoniem uz Kipras ziemeļdaļu šķērsoja 2 004 017 ES pilsoņi, kuri nav Kipras valstspiederīgie, un trešo valstu valstspiederīgie (iepriekšējā gadā – 2 194 347).

Tika ziņots, ka augstā inflācija Kipras turku kopienā atturēja Kipras grieķus no Zaļās līnijas šķērsošanas iepirkšanās nolūkā un mudināja Kipras turkus šķērsot šo līniju pretējā virzienā.

Joprojām tika ziņots par garām rindām Ajosdometijas [*Agios Dhometios*] robežšķērsošanas vietā. Saskaņā ar KR iestāžu sniegto informāciju robežšķērsošanas atvieglošanai tika izmantoti papildu cilvēkresursi. Tiek īstenota iniciatīva nolūkā paplašināt robežšķērsošanas vietu buferzonā.

KR iestādes neļāva Kipras turku autobusiem, kas ved ES pilsoņus, iebraukt valdības kontrolētajos rajonos, ja tiem nebija ES tiesību aktu kopumam pilnībā atbilstošu dokumentu, ko izsniegušas KR iestādes. KR iestādes ir norādījušas, ka tās ir ieviesušas noteikumus, kas Kipras turkiem atvieglo tehniskās apskates dokumentu, atļauju un profesionālo autovadītāja apliecību saņemšanas procesu; pēc pieteikumu iesniegšanas apliecības tiek piešķirtas par brīvu (tulkotas turku valodā).

Prezidents Hristodulids 2024. gada 27. janvārī paziņoja par 14 uzticības veidošanas pasākumiem. Zaļajās līnijas kontekstā bija īpaši svarīgi tas, ka tika atļauts tirgot vēl sešus pārstrādātas pārtikas produktu veidus, kas nav dzīvnieku izcelsmes pārtika, tika paplašināta Ajosdometijas robežšķērsošanas vieta un palielināts darbinieku skaitu robežšķērsošanas vietās.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Miera uzturēšanas spēki Kiprā (*UNFICYP*) turpināja veicināt iespējas abām kopienām praktizēt reliģisko pārliecību pāri Zaļajai līnijai[4].

1.2. Nelikumīga migrācija pāri Zaļajai līnijai un patvērums

Kā liecina *CYPOL* dati par 2024. gadu, samazinājās to migrantu skaits, kuri neatbilstīgi šķērsojuši robežlīniju virzienā no rajoniem, kas nav Kipras Republikas valdības faktiskā kontrolē, uz valdības kontrolētajiem rajoniem. 2024. gadā robežlīniju šādi šķērsoja 3319 neatbilstīgie migranti; 2023., 2022. un 2021. gadā šie skaitļi bija attiecīgi 6793, 16 627 un 9812. Galvenās neatbilstīgo migrantu izcelsmes valstis bija Sīrija (1017), Afganistāna (425), Irāna (368), Somālija (336) un Nigērija (255). Neraugoties uz pozitīvo tendenci, neatbilstīga migrācija pāri Zaļajai līnijai joprojām rada nopietnas bažas, kas prasa saglabāt modrību.

No 3319 neatbilstīgajiem migrantiem 93 % (90 % 2023. gadā) lūdza starptautisko aizsardzību

4 ANO Ģenerālsekretāra 2025. gada 3. janvāra ziņojums par *UNFICYP* [S/2025/6], 42. punkts.

Kipras Republikā. Izcelsmes valsts, no kuras valstspiederīgajiem tika saņemts lielākais pieteikumu skaits, bija Sīrija.

CYPOL varēja identificēt personas, izmantojot tos pašus kritērijus, kādi tika izmantoti iepriekšējos gados, galvenokārt balstoties uz informāciju, kas norādīta attiecīgo migrantu ceļošanas dokumentos un paziņojumos. Saskaņā ar šo novērtējumu, gandrīz visi migranti, kuri aizturēti valdības kontrolētajā teritorijā pēc robežlīnijas nelikumīgas šķērsošanas, iepriekš Kipras ziemeļdaļā bija ieradušies no Turcijas.

Laikposmā no 2024. gada maija līdz novembrim buferzonā tika bloķēti 142 patvēruma meklētāji, tai skaitā 35 bērni. Komisija precizēja, ka, lai gan Zaļās līnijas regulā ir paredzētas visu Zaļo līniju šķērsojošo personu pārbaudes, trešo valstu valstspiederīgajiem vajadzētu būt piekļuvei mehānismiem, kas tiem ļauj pieteikties starptautiskajai aizsardzībai, ja viņi to vēlas. KR iestādes pārsūtīja attiecīgās personas uz uzņemšanas centru, kurā tika izskatīti viņu pieteikumi.

Kipras turku kopiena norādīja, ka Kipras ziemeļdaļā joprojām turpinājās centieni novērst nelikumīgo migrāciju. 2024. gadā tika novērsta 5512 personu[5] ieceļošana Kipras valdības nekontrolētajos rajonos, savukārt 2092 personas[6], kuras tika aizturētas Kipras ziemeļdaļā, tika deportētas.

Abu kopienu pārstāvji tikās ANO aizgādībā izveidotajā divkopienu tehniskajā komitejā, kurā tiek izskatīti noziedzības un kriminālllietu jautājumi, un tā kļuva par kanālu informācijas apmaiņai par noziedzību un policijas jautājumiem. Abas kopienas kā šīs komitejas paplašinājumu turpināja izmantot divas "kopējās saziņas telpas" Nikosijā un Pilas ciemā, kas nodrošināja forumu informācijas apmaiņai kriminālllietās[7].

CYPOL norādīja, ka sadarbība ar citām attiecīgajām Kipras Republikas valdības struktūrvienībām un *ESBA* administrāciju ir ļoti laba.

Suverēnā austrumu bāzu teritorija (ESBA)

Nelikumīgā migrācija no Kipras valdības nekontrolētajiem rajoniem caur *ESBA* 2024. gadā palielinājās. 2024. gadā pēc robežlīnijas nelikumīgas šķērsošanas tika aizturēti 48 migranti[8]. Robežlīnijas šķērsošana tika liegta 4394 personām, kuru vidū visvairāk bija Krievijas pilsoņu (951). Saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem Protokolā par Apvienotās Karalistes Suverēnajām bāzu teritorijām Kiprā, kas pievienots Līgumam par Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības, *ESBA* iestādes liedza šķērsot Zaļo līniju ārvalstniekiem, kuri ieradās caur Kipras ziemeļdaļu[9]. Šīs personas tika novirzītas uz robežšķērsošanas vietām ārpus *ESBA*, lai pārbaudītu to atbilstību prasībām, kas izvirzītas ieceļošanai Kipras Republikā.

Suverēnās bāzu teritorijas (*SBA*) amatpersonas norādīja, ka viņu sadarbība ar Kipras Republiku ir ļoti laba.

Ārpus robežšķērsošanas vietām *SBA* policija, pamatojoties uz riska novērtējumu un izlūkdatiem, veica patrulēšanu, lai nepieļautu nelikumīgu migrāciju. Papildus šai patrulēšanai notika arī *SBA* muitas un militārā dienesta patrulēšana.

---

5. Valstspiederīgie pa valstīm: Irāna – 760; Pakistāna – 580; Turcija – 504; Irāka – 441; Turkmenistāna – 336; Citas – 2891.
6. Valstspiederīgie pa valstīm: Nigērija – 526; Sīrija – 458; Turcija – 370; Bangladeša – 116; Pakistāna – 107; Citas – 515.
7 ANO Ģenerālsekretāra 2025. gada 3. janvāra ziņojums par *UNFICYP* [S/2025/6], 29. punkts.
8. No 48 neatbilstīgajiem migrantiem, kas aizturēti *ESBA*, 47 iesniedza patvēruma pieteikumu un tika nodoti KR iestādēm.
9 Trešo valstu valstspiederīgajiem (kas nav Apvienotās Karalistes pilsoņi) ir atļauts šķērsot robežu tikai tad, ja viņi ir iesaistīti ar aizsardzību saistītās darbībās vai ir šādās darbībās iesaistītas personas ģimenes locekļi.

Īpaši grūti kontrolējamas ir četras "neatļautas robežšķērsošanas vietas" Pergamas ciemā un tā apkaimē, kuras izmanto vietējie iedzīvotāji un lauksaimnieki. Kā jau norādīts iepriekšējos ziņojumos, šīs "neatļautās robežšķērsošanas vietas" joprojām sagādā rūpes, tāpēc būtu jāatrod piemērots risinājums atbilstīgi Protokola par Apvienotās Karalistes Suverēnajām bāzu teritorijām Kiprā 7. pantam. Pārskata periodā *SBA* iestādes veica spontānas pārbaudes personām, kuras izmantoja ceļus, kas savieno šīs robežšķērsošanas vietas.

2. PREČU VEŠANA PĀRI ROBEŽAI

2.1. Tirdzniecības vērtība

Saskaņā ar Zaļās līnijas regulas 4. pantu preces var ievest no valdības nekontrolētās teritorijas valdības kontrolētajā teritorijā, ja tās atbilst minētajā pantā[10] noteiktajiem kritērijiem un tām ir pievienots Kipras turku Tirdzniecības kameras izdots dokuments. Kipras turku Tirdzniecības kamera un KR iestādes saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr. 1480/2004[11] 8. pantu ik mēnesi iesniedza ziņojumu par to preču veidu, daudzumu un vērtību, par kurām bija izdoti pavaddokumenti.

Kā norādīts Kipras Republikas sniegtajā statistikā, to pāri robežlīnijai faktiski ievesto preču kopējā tirdzniecības vērtība, par kurām ir izdoti pavaddokumenti, 2024. gadā samazinājās par 5 % līdz 15 238 221 EUR (iepriekšējā gadā – 16 046 304 EUR).

Saskaņā ar Kipras turku Tirdzniecības kameras sniegto statistiku to preču kopējā vērtība, par kurām bija izdoti pavaddokumenti, bija 18 222 590 EUR (iepriekšējā gadā – 17 644 400 EUR). Salīdzinot ar 2023. gadu, to preču kopējā vērtība, par kurām bija izdoti pavaddokumenti, palielinājās par 3,3 %.

Kā liecina Kipras Tirdzniecības un rūpniecības kameras sniegtie dati, tirdzniecība virzienā no valdības kontrolētajiem rajoniem uz Kipras ziemeļdaļu palielinājās aptuveni par 1,5 % (no 1 294 718 EUR 2023. gadā līdz 1 314 705 EUR 2024. gadā). Tirdzniecība virzienā no valdības kontrolētās teritorijas uz Kipras ziemeļdaļu veido 8,6 % no tirdzniecības pretējā virzienā (2023. gadā – 8,1 %).

Kipras turku kopiena turpināja piemērot tirdzniecības sistēmu, kurā ir pārņemti Zaļās līnijas regulā noteiktie ierobežojumi. Par galveno iemeslu šīs sistēmas piemērošanai Kipras turku kopienas ieinteresētās personas atzīst vietējo uzņēmumu aizsardzību no konkurences. Turklāt preces no valdības kontrolētajiem rajoniem uz Kipras ziemeļdaļu var tirgot tikai tad, kad ir izdota importa atļauja. Tomēr šo tirdzniecības sistēmu ne vienmēr piemēro konsekventi. Turklāt "pievienotās vērtības nodoklis" tika piemērots precēm, ko ieved no valdības kontrolētajiem rajoniem, par kurām PVN jau bija iekasēts valdības kontrolētajos rajonos.

2.2. Preču veids

Tirgoto produktu veidi 2024. gadā kopumā bija nemainīgi. Tirdzniecības apjoma ziņā galvenā preču grupa joprojām bija būvniecības un celtniecības materiāli, kam sekoja mēbeles, plastmasa, metāllūžņi un atkritumi[12]. Ievērojami palielinājās tirdzniecība ar augļiem un dārzeņiem, izņemot kartupeļus.

Tirdzniecībā tika ieviesti tādi jauni produkti kā plastmasas iepakojums maizei, halva, grieztas rozes, gaisa vadi, mašīnu daļas un jaunas mandarīnu un apelsīnu šķirnes.

10. Regulas 4. panta 1. punktā ir noteikts, ka precēm jābūt pilnībā iegūtām rajonos, kas nav KR valdības faktiskajā kontrolē, vai arī to pēdējai būtiskajai, ekonomiski pamatotajai pārstrādei vai apstrādei ir jābūt veiktai šim nolūkam aprīkotā uzņēmumā rajonos, kas nav KR valdības faktiskajā kontrolē.
11. Komisijas Regula (EK) Nr. 1480/2004 (2004. gada 10. augusts) (OV L 272, 20.8.2004., 3. lpp.).
12. Pielikuma IV tabula.

2.3. Pārkāpumi

Kipras Republika vērsa Komisijas uzmanību uz diviem pārkāpumiem, kas notikuši pārskata periodā.

KR 2024. gada 15. aprīlī paziņoja Komisijai, ka ir konstatēts pārmērīgs pesticīda buprofezīna līmenis mandora augļu sūtījumā. KR 2024. gada 29. maijā paziņoja Komisijai, ka apelsīnu sūtījumā ir konstatēts pārmērīgs buprofezīna līmenis. Abos gadījumos Komisija vērsa Kipras turku Tirdzniecības kameras uzmanību uz šo jautājumu un lūdza kameru atgādināt attiecīgajam ražotājam par to, ka jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu pilnīgu atbilstību attiecīgajiem ES pārtikas nekaitīguma standartiem.

2.4. Ar preču apriti saistīti šķēršļi un grūtības

Turpināja pastāvēt šķēršļi tirdzniecībai pāri robežlīnijai, kas ir iemesls pašreizējam ierobežotajam tirdzniecības apjomam. Pārskata periodā tirdzniecības apjoms pāri Zaļajai līnijai nedaudz samazinājās galvenokārt ierobežojumu dēļ, ar kuriem saskārās ekonomikas dalībnieki būvizstrādājumu nozarē. KR Iekšlietu ministrija pastiprināja savas tirgus uzraudzības darbības; tomēr ierobežotās personāla spējas izraisīja zināmu kavēšanos. Komisija sadarbojas ar KR, lai atbalstītu tirdzniecības apjoma pieauguma veicināšanu pāri Zaļajai līnijai. Tā ir daļa no Komisijas īstenotajiem centieniem palīdzēt pilnībā izmantot Zaļās līnijas tirdzniecības potenciālu.

Kā minēts iepriekšējos ziņojumos[13], jautājums par Kipras turku komerciālajiem transportlīdzekļiem, kas šķērso valdības kontrolētās teritorijas, vēl nav atrisināts; līdz šim Kipras turku komerciālie transportlīdzekļi, kuru masa pārsniedz 7,5 tonnas, var šķērsot līniju tikai tad, ja tiem ir pilnībā ES tiesību aktu kopumam atbilstoši dokumenti, ko izdevusi Kipras Republika. KR iestādes informēja Komisiju, ka tās ir ieviesušas pasākumus, kas Kipras turkiem atvieglo dažu prasību, piemēram, tehniskās apskates dokumentu, atļauju un profesionālo autovadītāja apliecību saņemšanas, izpildi. Šā jautājuma atrisināšana būtiski veicinātu tirdzniecības apjoma kāpumu, jo tiktu atvieglota preču pārvadāšana. Turklāt tas nostiprinātu sakarus starp Kipras ekonomikas dalībniekiem, tādējādi ievērojami veicinot uzticēšanos starp abām kopienām. Lai rastu risinājumu šim jautājumam, Komisija turpinās sazināties ar KR iestādēm un Kipras turku kopienu.

Pārskata periodā tika panākts turpmāks progress attiecībā uz pārstrādātu pārtikas produktu, kas nav dzīvnieku izcelsmes produkti, pārvietošanu pāri robežlīnijai. KR Veselības ministrija 2024. gada 3. aprīlī izdeva apkārtrakstu, kas atļauj pāri Zaļajai līnijai tirgot vēl sešas pārstrādātas pārtikas kategorijas, proti, kafiju, limonādi, saldētus dārzeņus, saldētus kartupeļus, etiķī konservētu pārtiku un žāvētas džutas lapas, ja šīs preces atbilst attiecīgajam tiesību aktu kopumam. Komisija atzinīgi vērtē šo progresu un turpinās dialogu ar KR iestādēm par tirdzniecības ieviešanu attiecībā uz citu veidu pārstrādātu pārtiku, kas nav dzīvnieku izcelsmes pārtika.

Tāpat kā iepriekšējos gados, Kipras turku kopienas tirgotāji joprojām norāda, ka tiem ir grūti panākt savu preču iekļaušanu veikalu sortimentā un reklamēt savus produktus un pakalpojumus valdības kontrolētajos rajonos un ka tas ierobežo tirdzniecību. Papildus tam tika minēts, ka abu kopienu tirgotāji, kuri vēlas sākt komercdarbību otras kopienas teritorijā, sastopas ar vairākām administratīvām problēmām. Atsevišķi Kipras turki turpināja ziņot par grūtībām atvērt kontus komercbankās. Turklāt Kipras turku uzņēmumi nevarēja atvērt bankas kontus valdības kontrolētajos rajonos. Lai šai problēmai rastu risinājumu, Komisija turpinās sadarboties ar KR iestādēm un attiecīgajām ieinteresētajām personām.

13. Sk., piemēram, devīto, desmito, vienpadsmito, divpadsmito, trīspadsmito, četrpadsmito, piecpadsmito, sešpadsmito, septiņpadsmito, astoņpadsmito, deviņpadsmito un divdesmito gada ziņojumu par Padomes Regulas (EK) Nr. 866/2004 īstenošanu un situāciju, kas izveidojusies tās piemērošanas rezultātā.

Tirdzniecību pāri Zaļajai līnijai joprojām apgrūtināja arī tas, ka nebija iespējams pārskaitīt līdzekļus starp bankām valdības kontrolētajos rajonos un rajonos, kuros KR valdībai nav faktiskas kontroles. Kipras Centrālā banka 2023. gadā izdeva visām kredītiestādēm adresētu apkārtrakstu, kurā paskaidroja, ka Kipras turkiem, kuriem ir KR pases vai personas apliecības, ir tiesības atvērt maksājumu kontu ar pamatfunkcijām, ja ir izpildītas visas pārējās klienta identifikācijas uzticamības pārbaudes prasības. Šādus kontus vēlāk ir izdevies atvērt ļoti ierobežotam skaitam Kipras turku. Komisija šajā jautājumā sadarbojās ar KR iestādēm un citām ieinteresētajām personām.

2.5. Preču kontrabanda

Joprojām pastāvēja preču kontrabanda, atspoguļojot grūtības robežlīnijas neatbilstīgas šķērsošanas kontrolē.

Kipras Republika 2024. gadā 3170 reizes konfiscēja kontrabandas preces (iepriekšējā gadā – 4212 reizes), kas ir samazinājums par 25 %. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, samazinājās dzīvnieku izcelsmes un piena produktu kontrabanda, bet palielinājās citu lauksaimniecības produktu kontrabanda. Samazinājās cigarešu un tinamās tabakas apjoms, ko Kipras Republika konfiscēja uz Zaļās līnijas: 727 362 cigaretes un 235 989 grami tinamās tabakas (iepriekšējā gadā – 890 500 cigaretes un 324 596 grami tinamās tabakas). Turklāt tika konfiscētas arī 278 797 elektronisko cigarešu kasetnes un 171 553 grami ūdenspīpju tabakas. Samazinājās alkohola kontrabanda, bet tādu preču kontrabanda, ar kurām pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības, palielinājās. Citu konfiscēto izstrādājumu vidū bija automobiļi, degviela, zāles un pesticīdi. Uz apgabaltiesu tika nosūtītas 33 krimināllietas par kontrabandu. Par cigarešu kontrabandu mazos apjomos tika galvenokārt piespriests administratīvais sods un atsavināšana.

2024. gadā *ESBA* iestādēs tika reģistrēts kontrabandas preču konfiscēšanas gadījumu skaita pieaugums *ESBA* teritorijā; konfiskācija tika veikta 997 gadījumos salīdzinājumā ar 962 gadījumiem 2023. gadā.

Attiecībā uz preču tradicionālo piegādi Kipras turkiem, kuri dzīvo buferzonā esošajā Pilas ciemā (Zaļās līnijas regulas 4. panta 10. punkts), *ESBA* administrācija uzraudzīja un reģistrēja būvmateriālu, zivju, cigarešu u. c. preču daudzumus.

2.6. Tirdzniecības veicināšana

Komisija turpināja meklēt iespējas, kā veicināt tirdzniecību pāri robežlīnijai.

Pārskata periodā Komisija turpināja apspriedes ar KR iestādēm. Komisija rīkoja arī apspriedes ar Kipras turku Tirdzniecības kameru par tirdzniecību pāri Zaļajai līnijai.

Lai palīdzētu Kipras turku pienotavām un lauksaimniekiem izpildīt prasības, kas saistītas ar Kipras ziemeļdaļā ražotā "Halloumi"/"Hellim" siera reģistrāciju par porduktu ar aizsargātu cilmes vietas nosaukumu (ACVN), Komisija turpināja sniegt tehnisku un ar projektiem saistītu palīdzību. *Bureau Veritas*, kas 2021. gada septembrī tika iecelts par deleģēto struktūru, kura atbild par ACVN pārbaužu veikšanu visā salā, turpināja veikt pārbaudes. Pārskata periodā *Bureau Veritas* sertificēja vēl vienu Kipras turku "Halloumi"/"Hellim" ražotāju kā atbilstošu ACVN standartiem, un tādējādi sertificēto ražotāju kopējais skaits pieauga līdz četriem. Komisijas neformālā darba grupa "Halloumi"/"Hellim" jautājumos tikās 2024. gada 15. maijā. Darba grupas protokoli ir publicēti vietnē: https://commission.europa.eu/about-european-commission/departments-and-executive-agencies/structural-reform-support/green-line-regulation_lv.

Lai sniegtu atbalstu tirdzniecībai pāri Zaļajai līnijai saskaņā ar pilnvarojumu, kas paredzēts Zaļās līnijas regulā, Komisija 2024. gadā turpināja nosūtīt ES dalībvalstu ekspertus, izmantojot Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas instrumentu (*TAIEX*). *TAIEX* eksperti bija

iesaistīti augļu un dārzeņu (īpaši – kartupeļu) regulāro fitosanitāro inspekciju veikšanā, analīzei vajadzīgo medus paraugu ņemšanā un regulāri atjaunināta to zvejas kuģu saraksta izveidē, kuru lomu atļauts tirgot pāri Zaļajai līnijai.

Sadarbojoties ar Kipras Tirdzniecības un rūpniecības palātu un Kipras turku Tirdzniecības kameru, vienotais ES kontaktpunkts sniedza informāciju un tehnisko palīdzību uzņēmumiem un privātpersonām, kas ir ieinteresētas veikt tirdzniecību pāri Zaļajai līnijai, palielināja informētību par tirdzniecību pāri Zaļajai līnijai un organizēja pasākumus un tīklošanas iespējas ražotājiem un tirgotājiem.

Daži Kipras turki, kas nosūta svaigas zivis, turpināja ziņot par grūtībām ievērot termiņus, kuri noteikti svaigu zivju veterinārajām pārbaudēm Ajosdometijas robežšķērsošanas vietā. KR pauda nopietnas bažas par dažu svaigu zivju sūtījumu īpašībām. Komisija izskata šo jautājumu.

Komisija aicina ekonomikas dalībniekus izmantot komercdarbības iespējas un atzinīgi novērtē Kipras Tirdzniecības un rūpniecības kameras un Kipras turku Tirdzniecības kameras centienus.

2.7. Savienības preces, kas pēc tās teritorijas šķērsošanas, kuru Kipras Republikas valdība faktiski nekontrolē, tiek ievestas atpakaļ teritorijā, kuru tā faktiski kontrolē

KR iestādes ziņoja, ka 1163 preces pēc to rajonu šķērsošanas, kuros valdībai nav kontroles, tika ievestas atpakaļ valdības kontrolētajos rajonos.

3. SECINĀJUMI

2024. gadā samazinājās to Kipras grieķu, ES valstspiederīgo (kas nav Kipras valstspiederīgie) un trešo valstu valstspiederīgo skaits, kas šķērsoja robežlīniju, kā arī palielinājās Kipras turku robežšķērsošanas gadījumu skaits.

To personu skaits, kuras neatbilstīgi šķērso robežlīniju, 2024. gadā ievērojami samazinājās, turpinot pēdējos gados novēroto samazinājuma tendenci. Tomēr neatbilstīga migrācija pāri robežlīnijai joprojām ir cieši jāuzrauga, piešķirot pienācīgus un pietiekamus resursus tam, lai veiktu personu pārbaudes un uzraudzības darbības gar robežlīniju.

Pāri robežlīnijai veiktās tirdzniecības vērtība 2024. gadā samazinājās par 5 % no 16 046 304 EUR 2023. gadā līdz 15 238 221 EUR 2024. gadā. Preču vērtība, par kurām izsniegti pavaddokumenti, palielinājās par 3,3 % no 17 644 400 EUR līdz 18 222 590 EUR. Tirdzniecības apjoma ziņā galvenā preču grupa joprojām bija būvniecības un celtniecības materiāli, kam sekoja mēbeles, plastmasa, metāllūžņi un atkritumi.

Kipras Tirdzniecības un rūpniecības kamera un Kipras turku Tirdzniecības kamera turpināja sadarboties, lai rastu ekonomisku labumu abām kopienām.

KR joprojām ļāva šķērsot Zaļo līniju Kipras turku komerciāliem transportlīdzekļiem, kuru masa pārsniedz 7,5 tonnas, ja tie atbilda ES tiesību aktu kopumam. KR iestādes norādīja, ka tās ir ieviesušas noteikumus, kas Kipras turkiem atvieglo tehniskās apskates dokumentu, atļauju un profesionālo autovadītāja apliecību saņemšanas procesu. Lai šai problēmai rastu risinājumu, Komisija turpinās sadarboties ar KR iestādēm.

Pārskata periodā KR iestādes atļāva pāri Zaļajai līnijai tirgot vēl sešu veidu pārstrādātu pārtiku, kas nav dzīvnieku izcelsmes pārtika. Komisija atzinīgi vērtē šo norisi un turpinās dialogu ar KR, lai pāri Zaļajai līnijai varētu tirgot visu veidu pārstrādātu pārtiku, kas nav dzīvnieku izcelsmes pārtika.

Kopumā Komisija uzskata, ka tirdzniecības apjoms pāri Zaļajai līnijai varētu vēl vairāk palielināties. Komisija uzskata, ka šajā ziņojumā minēto tirdzniecības problēmu risināšana

palīdzētu palielināt tirdzniecības apjomu pāri Zaļajai līnijai, un atzinīgi vērtē dažas pozitīvas norises šajā jomā. Komisija cer, ka abu kameru darbs, kas tiek veikts, lai uzlabotu saziņu starp abām uzņēmējdarbības kopienām, palielinās ekonomiskos sakarus.

Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, Padomes Regulas (EK) Nr. 866/2004 efektīvas īstenošanas nodrošināšanā Komisija turpina paļauties uz labo sadarbību ar Kipras Republiku un *SBA*. Komisija turpinās uzraudzīt minētās regulas īstenošanu.